

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ

Άρθρο Α – Στόχος Διδακτορικών Σπουδών

Η απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος διέπεται από το άρθρο 9 του νόμου 3685/2008 (ΦΕΚ Α148/16-7-08).

Το πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος ΔΕΣ μπορεί να προσφέρει σε μεταπτυχιακούς φοιτητές τη δυνατότητα συνέχισης των σπουδών μετά την απόκτηση του ΜΔΕ για τη λήψη διδακτορικού διπλώματος. Το πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών παρέχει εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία του τμήματος ΔΕΣ, καθώς και σε ορισμένες περιπτώσεις σε συγγενή ή συνδουασμένα πεδία που διδάσκονται σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Οι Διδακτορικές Σπουδές αποβλέπουν στη δημιουργία υψηλής ποιότητας και σύγχρονης επιστημονικής έρευνας, καθώς και στη δημιουργία επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο και εξέλιξη της επιστήμης, της συνεχούς έρευνας και εφαρμοσμένης επιστήμης. Οι απόφοιτοι των Διδακτορικών Προγραμμάτων προορίζονται να στελεχώσουν το ερευνητικό, επιχειρηματικό και εκπαιδευτικό δυναμικό της χώρας και του εξωτερικού. Συγχρόνως, το διδακτορικό πρόγραμμα αποτελεί για το Τμήμα, καθώς και γενικότερα για το Πανεπιστήμιο, πηγή ακαδημαϊκού κύρους και διεθνούς ακαδημαϊκής διάκρισης και συμβάλλει στην ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση της ερευνητικής παραγωγής.

Άρθρο Β – κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών

Ο παρών κανονισμός ισχύει από της εγκρίσεώς του από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος της ....., καθώς και της Συγκλήτου, και σε εναρμόνιση με τις διατάξεις του νόμου 3685/2008.

Άρθρο Γ – Κριτήρια Εισαγωγής στο πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών και Διαδικασία Εισαγωγής

Οι υποψήφιοι φοιτητές του προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών πρέπει, κατ' ελάχιστο, να έχουν τα ακόλουθα τυπικά προσόντα:

α. Πτυχίο Ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ ή ομοταγούς πανεπιστημίου του εξωτερικού αναγνωρισμένου από το ΔΟΑΤΑΠ και

β. μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης Ελληνικού ΑΕΙ ή ομοταγούς Πανεπιστημίου του εξωτερικού αναγνωρισμένου από τον ΔΟΑΤΑΠ στα γνωστικά αντικείμενα έρευνας και διδασκαλίας του Τμήματος ή τα πλέον συγγενή με αυτά, αλλά που προάγουν την ακαδημαϊκή διεπιστημονική φυσιογνωμία του Τμήματος.

Η κίνηση της διαδικασίας εισαγωγής προϋποθέτει αίτηση του ενδιαφερομένου υποψηφίου προς το Τμήμα ΔΕΣ.

Αιτήσεις υποβάλλονται δύο φορές κάθε ακαδημαϊκό έτος, η πρώτη στην έναρξη του χειμερινού εξαμήνου και η δεύτερη στην έναρξη του εαρινού εξαμήνου. Η αίτηση με τα απαραίτητα δικαιολογητικά καθώς και το αναλυτικό ερευνητικό υπόμνημα υποβάλλεται στη Γραμματεία του Τμήματος έως τις 10 Σεπτεμβρίου προκειμένου για το χειμερινό εξάμηνο και έως τις 10 Ιανουαρίου προκειμένου για το εαρινό εξάμηνο κάθε ακαδημαϊκού έτους. Σχετικές ανακοινώσεις δημοσιεύονται με τη μέριμνα της Γραμματείας του Τμήματος ΔΕΣ. Στην ίδια Γραμματεία υποβάλλονται οι σχετικές αιτήσεις υποψηφίων διδασκτόρων.

Δεκτές προς αξιολόγηση γίνονται οι αιτήσεις που υποβάλλονται εμπροθέσμως.

Τα απαιτούμενα τυπικά δικαιολογητικά που υποβάλλονται από κάθε υποψήφιο περιλαμβάνουν:

α. Αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα

β. Ανάλυση των ερευνητικών ενδιαφερόντων και προτεραιοτήτων

γ. Πιστοποιητικό επαρκούς γνώσης μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας για την ερευνητική αξιοποίηση της διεθνούς βιβλιογραφίας

δ. Δύο συστατικές επιστολές κατά προτίμηση από μέλη ΔΕΠ ΑΕΙ με τα οποία ο υποψήφιος είχε ή έχει ακαδημαϊκή σχέση

ε. Αντίγραφα εργασιών που έχουν εκπονηθεί σε προηγούμενα προπτυχιακά ή μεταπτυχιακά προγράμματα από τα οποία ο υποψήφιος έχει αποφοιτήσει.

Εφόσον ο υποψήφιος εκπληρώνει τις ως άνω προϋποθέσεις συντάσσει και υποβάλλει προς την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος

ερευνητική πρόταση στην οποία πρέπει να παρουσιάζει το προτεινόμενο αντικείμενο της διδακτορικής του έρευνας.

Σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό η ερευνητική πρόταση προς το Τμήμα ΔΕΣ πρέπει να διαλαμβάνει τα παρατιθέμενα στο εν παραρτήματι υπόμνημα, τα οποία τίθενται υπόψη προς κάθε ενδιαφερόμενο που προτίθεται να υποβάλει αίτηση υποψηφιότητας, και διατυπώνει τις απαιτήσεις της ερευνητικής πρότασης (βλ. Παράρτημα):

Κάθε πρόταση που κατατίθεται στο Τμήμα πρέπει να απαντά και στα πέντε ερωτήματα, τα οποία διατυπώνονται στο υπόμνημα περί ερευνητικής πρότασης του Παρατήματος, και να διευκρινίζει ποια ή ποιες είναι η/οι βασική/ές αποστολή/ές που η διατριβή θνα φέρει σε πέρας. Στην ίδια πρόταση ο υποψήφιος πρέπει να απαντά στο αν δέχεται να ανταποκριθεί πλήρως στις απαιτήσεις του κανονισμού (π.χ. παρουσία στο πανεπιστήμιο κλπ). *(Αναλυτικότερα, για τα κριτήρια αποδοχής μιας πρότασης και τις επιστημολογικές προδιαγραφές εκπόνησης διδακτορικής διατριβής βλ. επισυναπτόμενο Σημείωμα Διευθυντού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Καθηγητή Παναγιώτη Ήφαιστου) (το τελευταίο αναρτάται στην ιστοσελίδα)*

Με την αίτησή του ο υποψήφιος οφείλει να προτείνει την/τον επιβλέπουσα/οντα, με την/τον οποία/ο έχει ήδη συνεννοηθεί σχετικά με την επίβλεψη της προτεινόμενης διδακτορικής διατριβής του.

Τις αιτήσεις εξετάζει η συντονιστική επιτροπή διδακτορικών η οποία έχει προς τούτο οριστεί από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης και η οποία επιτροπή ελέγχει αν πληρούνται τα κατά το νόμο απαιτούμενα προσόντα και αν είναι επαρκή και υψηλής ποιότητας, αν πρόκειται για σημαντική υποψηφιότητα, αν ο υποψήφιος διαθέτει εδραία γνώση του αντικειμένου σε θεωρητικό επίπεδο και εις βάθος εξοικείωση με τον τρέχοντα επιστημονικό προβληματισμό, αν ο υποψήφιος έχει σαφή στόχο όσον αφορά στην εκπόνηση της διατριβής, αν η υποψηφιότητα υπόσχεται ερευνητική παραγωγή και επιτυχή κατάληξή της, ομοίως δε η επιτροπή εξετάζει αν η ερευνητική πρόταση εμπίπτει στα ερευνητικά και εν γένει ακαδημαϊκά ενδιαφέροντα του Τμήματος, αν πρόκειται

για ουσιαστική πρωτότυπη έρευνα, αν η προτεινόμενη έρευνα διαπνέεται από επιστημονικό προβληματισμό, αν στοχεύει σε περιπτώσιολογικές θεμελιώσεις των υποθέσεων εργασίας προκειμένου περί εμπειρικών προσανατολισμών της έρευνάς του, αν η προτεινόμενη έρευνα και συγγραφή βασίζεται σε θεωρητικά πρότυπα και σχολές σκέψης, καθώς και επιστημονικά χρήσιμα συμπεράσματα τα οποία θα εξαχθούν, αν ο υποψήφιος έχει σαφείς επιστημονικούς προσανατολισμούς, αν η διατριβή του εξυπηρετεί τις ερευνητικές και ακαδημαϊκές στοχεύσεις του Τμήματος, αν ο υποψήφιος διαθέτει μεθοδολογικές προϋποθέσεις ολοκλήρωσης της διδακτορικής έρευνας του, αν ο υποψήφιος διακρίνεται από επιστημολογική ευρωστία, καθώς και αν η έρευνά του θα συμβάλει ουσιαστικά και γόνιμα στην επιστήμη και αν θα συνεισφέρει με τη διατριβή στο κύρος του Τμήματος.

Η συντονιστική επιτροπή ομοίως εξετάζει τη διαθεσιμότητα μελών ΔΕΠ για την ανάληψη της επίβλεψης εκπόνησης της διατριβής. Αποφασίζει δε να εισηγηθεί την αποδοχή ή την απόρριψη της αίτησης με εμφανή αιτιολογία.

Η αίτηση εξετάζεται και εγκρίνεται ή απορρίπτεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση της συντονιστικής επιτροπής. Η ίδια Γενική Συνέλευση ορίζει την/τον επιβλέπουσα/οντα και τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η έναρξη της εκπόνησης καθορίζεται από του ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής.

Άρθρο Δ – Εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής – Επίβλεψη Έρευνας

Ο υποψήφιος επιβλέπεται καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής του από Τριμελή Επιτροπή. Η Τριμελής Επιτροπή απαρτίζεται από μέλη ΔΕΠ του τμήματος ΔΕΣ που ανήκουν στη βαθμίδα του Καθηγητή, Αναπληρωτή Καθηγητή, ή Επίκουρου Καθηγητή. Ένα μέλος τουλάχιστον πρέπει να είναι μέλος ΔΕΠ αντίστοιχης βαθμίδας εκ του Τμήματος ΔΕΣ ως επιβλέπων, ένα δε μέλος της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ του ίδιου ή άλλου Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή του εξωτερικού, ή αποχωρήσας λόγω ορίου ηλικίας καθηγητής ΑΕΙ. Τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή ή συγγενή επιστημονική ειδίκευση, ή τρέχουσα ερευνητική ενασχόληση με αυτήν στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπονεί τη διατριβή του.

Το μέλος ΔΕΠ που επιβλέπει τη διατριβή, καθοδηγεί και υποστηρίζει τον υποψήφιο στην οριοθέτηση του προβλήματος, στην έρευνά του και την εκπόνηση της διατριβής συμβουλευτικά με συζητήσεις και ανταλλαγή ακαδημαϊκών απόψεων επί του αντικειμένου της διατριβής. Κυρίως τον κατευθύνει ως προς τις μεθοδολογικές και επιστημολογικές συνιστώσες, ώστε η διατριβή να διατηρήσει τον επιστημονικό αναλυτικό-συνθετικό χαρακτήρα μιας άρτια επεξεργασμένης επιστημονικής μελέτης ιδιαίτερων επιστημονικών αξιώσεων. Ο επιβλέπων τελεί σε στενή ακαδημαϊκή συνεργασία με τον υποψήφιο διδάκτορα, του οποίου την πορεία τόσο στην εκπόνηση της διατριβής όσο και στην εν γένει ακαδημαϊκή του παρουσία και συνεισφορά με συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια ή δημοσιεύσεις σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά παρακολουθεί και αξιολογεί. Ο επιβλέπων προβαίνει σε τακτά διαστήματα σε συζητήσεις γύρω από τα θέματα που άπτονται της διατριβής, καλεί τον υποψήφιο σε τακτά διαστήματα να παρουσιάσει μερικά πορίσματα της έρευνάς του σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά μαθήματα, συμβάλει στον επιστημονικό προβληματισμό του υποψηφίου και αξιολογεί τόσο την ερευνητική πρόοδο όσο και τη διδακτική ικανότητα του και παρεμβαίνει βελτιωτικά. Ο επιβλέπων διατηρεί συχνή συνεργασία με τον υποψήφιο ώστε να εξασφαλίζεται η ένταξη του υποψηφίου σε περιβάλλον ακαδημαϊκής κοινότητας. Στην ίδια λογική ο υποψήφιος επικουρεί τον επιβλέποντα σε ερευνητικές και εν γένει ακαδημαϊκές του εργασίες.

Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης καθορίζει με απόφασή της τον αριθμό των επιβλεπόμενων διδακτορικών διατριβών ανά μέλος ΔΕΠ και ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) το πολύ υποψηφίους διδάκτορες.

Η διατριβή συντάσσεται στην ελληνική γλώσσα, εκτός εάν ο υποψήφιος ζητήσει και εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης η συγγραφή της στην αγγλική γλώσσα. Αν η διατριβή συνταχθεί στην ελληνική γλώσσα η συνοπτική παρουσία της (abstract) θα προτάσσεται και θα συντάσσεται στην αγγλική γλώσσα. Η διατριβή κρίνεται για τη θεματική πρωτοτυπία της, την εξάντληση της διεθνούς βιβλιογραφίας επί του πραγματευόμενου θέματος, την συμβολή στην επιστήμη και την έρευνα, τη συνεισφορά στον επιστημονικό διάλογο, τις νέες θεωρητικές προτάσεις και πορίσματα, τη δυνατότητα να δημοσιευθεί η διατριβή εν όλω ή εν μέρει, ή τμήμα της να δημοσιευθεί σε ξένα έγκυρα περιοδικά.

Μετά την ολοκλήρωση της διδακτορικής διατριβής ανά ένα αντίτυπο κατατίθεται στην Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στην Εθνική Βιβλιοθήκη, καθώς και στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Άρθρο ΣΤ' - Διάρκεια – Υποχρεώσεις υποψηφίων – Έλεγχος προόδου

Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση της διδακτορικής διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Ως ανώτατο χρονικό όριο ορίζεται η εξαετία από την έναρξη, εκτός εάν συντρέχει λόγος παράτασης για ένα ακόμη έτος, που εγκρίνεται αιτιολογημένα από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης, μετά από εισήγηση του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ του Τμήματος.

Ο υποψήφιος διδάκτορας υποβάλλει ετησίως τουλάχιστον μια φορά έκθεση προόδου με ευθύνη του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ του Τμήματος. Στην έκθεση ο υποψήφιος αναφέρεται στα πεπραγμένα όσον αφορά στην ερευνητική και επικουρική εργασία που έχει ολοκληρωθεί κατά το προηγούμενο έτος που καλύπτει η έκθεση και σχεδιάζει τις κινήσεις του κατά το επόμενο έτος ή έτη. Στην έκθεση περιλαμβάνονται και οι υποχρεώσεις τις οποίες έχει αναλάβει ο υποψήφιος έναντι του Τμήματος, καθώς και η συμμετοχή του σε ακαδημαϊκές εκδηλώσεις με δικές του εισηγήσεις ή παρεμβάσεις. Κάθε έκθεση προσυπογράφεται από τον επιβλέποντα και τα λοιπά μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής.

Αλλαγή του θέματος της διδακτορικής διατριβής δεν μπορεί να ζητηθεί αν έχει παρέλθει ένα έτος από την έναρξη της εκπόνησης. Μόνο με αιτιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντος είναι δυνατό να γίνει αλλαγή θεματικού τίτλου διατριβής εντός ενός έτους από την έναρξη και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ταυτόχρονα πρέπει να εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης με παράλληλη παράταση κατά ένα έτος της εκπόνησης.

Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης μετά από εισήγηση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής μπορεί να αποφασίσει τη διαγραφή από το διδακτορικό πρόγραμμα υποψηφίου, του οποίου η πρόοδος κρίνεται ανεπαρκής ή στάσιμη, αν ο υποψήφιος έχει απουσιάσει επί μακρό διάστημα ή αναιτιολόγητα έχει διακόψει το έργο της εκπόνησης της διατριβής, είτε δεν ανταποκρίνεται στις ανατεθειμένες σε αυτόν υποχρεώσεις του Τμήματος, αδυνατεί να παράσχει το επικουρικό έργο, δεν υποβάλλει ετήσιες εκθέσεις προόδου, ή έχει προβεί σε

ανάρμοστη και αντι-ακαδημαϊκή συμπεριφορά. Είναι δυνατό επίσης να διαγραφεί υποψήφιος διδάκτορας με αίτησή του περί διακοπής ή με την αποχώρηση για οποιονδήποτε λόγο από την επίβλεψη του μέλους ΔΕΠ και η αδυναμία αντικατάστασής του.

Ο υποψήφιος μπορεί να ζητήσει αναστολή σπουδών μια φορά κατά τη διάρκεια των σπουδών του στο διδακτορικό πρόγραμμα. Το διάστημα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) έτη.

Άρθρο Ζ' - Όροι φοίτησης - Υποχρεώσεις υποψηφίων διδακτόρων κατά τη διάρκεια της εκπόνησης

Το Διδακτορικό πρόγραμμα του τμήματος ΔΕΣ είναι πλήρους φοίτησης.

Στη διάρκεια της εκπόνησης ο υποψήφιος καλείται να περατώσει έναν οργανωμένο κύκλο μαθημάτων ή άλλες συναφείς δραστηριότητες που αποφασίζει η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης. Ειδικότερα, κάθε υποψήφιος διδάκτορας έχει υποχρέωση να προσφέρει εκπαιδευτικές υπηρεσίες στο Τμήμα όπου εκπονεί τη διατριβή του. Οφείλει δε να ευρίσκεται στους χώρους του Τμήματος του Πανεπιστημίου τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες εβδομαδιαίως. Ανάμεσα στις υποχρεώσεις περιλαμβάνονται η προετοιμασία – προγύμναση επί της διδασκαλίας (Tutoring), οργάνωση και συμμετοχή σε φροντιστηριακές ασκήσεις και σεμινάρια, η εποπτεία κατά τις εξεταστικές περιόδους προπτυχιακού και μεταπτυχιακού κύκλου, καθώς και ό,τι σχετικό του ζητηθεί στο πλαίσιο της διδασκαλίας και έρευνας, καθώς και του διοικητικού έργου του Τμήματος. Στο ίδιο πλαίσιο παρουσιάζει τα πορίσματα της έρευνάς του σε ειδικά σεμινάρια που οργανώνονται στο Τμήμα για τους υποψήφιους διδάκτορες. Οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορεί να συμμετέχουν στο ερευνητικό και οργανωτικό έργο του ΚΕΔΕΥ.

Ο υποψήφιος διδάκτορας μπορεί να ζητήσει να πραγματοποιήσει τμήμα της έρευνάς του και της συγγραφής σε άλλο Πανεπιστήμιο της ημεδαπής ή του εξωτερικού μετά από σύμφωνη γνώμη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης, προκειμένου να έχει καλύτερη πρόσβαση σε ερευνητικές ή ιστορικές πηγές, καθώς και να εξοικειωθεί με το διεθνές σύστημα αξιολόγησης και τεκμηρίωσης της επιστημονικής γνώσης. Ο υποψήφιος οφείλει επίσης να επιδιώκει ενεργή παρουσία στο διεθνές ακαδημαϊκό στερέωμα, συμμετέχοντας σε σεμινάρια υποψηφίων διδακτόρων, σε

προγράμματα ανταλλαγής, συμμετέχοντας σε επιστημονικά συνέδρια, επιδιώκοντας την ανταλλαγή ακαδημαϊκών απόψεων επί της εξελισσόμενης έρευνάς του, την προοπτική της ένταξής της στην έγκυρη και αναγνωρισμένη διεθνώς έρευνα, επιδιώκοντας παράλληλα την δημοσίευση σε έγκριτα ξένα περιοδικά του γνωστικού αντικειμένου της διατριβής του.

Εφόσον υπάρχει η οικονομική δυνατότητα το ΠΜΣ μπορεί να επιχορηγεί τη συμμετοχή των υποψηφίων διδασκτόρων σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια ή άλλες ακαδημαϊκές εκδηλώσεις μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου και έγκριση με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης.

Είναι δυνατόν με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης και έγκριση από τη Σύγκλητο να προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων στο πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών.

Άρθρο Η' - Τελική κρίση της Διδακτορικής Διατριβής

Για την τελική αξιολόγηση και κρίση της διατριβής του υποψηφίου διδάκτορα, μετά την ολοκλήρωση των υποχρεώσεών του, ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή, στην οποία μετέχουν και τα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής. Τέσσερα (4) τουλάχιστον μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να είναι μέλη ΔΕΠ εκ των οποίων δύο (2) πρέπει να ανήκουν στο Τμήμα ΔΕΣ. Ορισμένα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή του εξωτερικού, αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας Καθηγητές ΑΕΙ. Τρία τουλάχιστον μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του Καθηγητή.

Τα μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή ή συγγενή επιστημονική ειδικότητα ή τρέχουσα ερευνητική ενασχόληση με αυτήν, στην οποία ο υποψήφιος διδάκτορας εκπόνησε τη διατριβή του.

Ο υποψήφιος διδάκτορας αναπτύσσει τη διατριβή του δημόσια ενώπιον της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία κρίνει ως προς την ουσιαστική πρωτοτυπία της και τη σημαντική συμβολή στην επιστήμη. Για την έγκριση της διδακτορικής διατριβής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον πέντε (5) μελών της Εξεταστικής Επιτροπής. Η Εξεταστική Επιτροπή τηρεί πρακτικά, στα οποία περιέχονται οι γνώμες όλων των μελών της σχετικά με τα κριτήρια της πρωτοτυπίας και της ουσιαστικής συμβολής στην επιστήμη της διατριβής,

καθώς και η αιτιολογημένη θετική ή αρνητική ψήφος κάθε μέλους και η τελική απόφαση της εν λόγω Επιτροπής.

Η επίσημη αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα γίνεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης βάσει των πρακτικών της Εξεταστικής Επιτροπής. Η διδακτορική διατριβή αξιολογείται με την κλίμακα «Καλώς», «Λίαν Καλώς» ή «Άριστα», ή και βαθμολογείται από 5 έως 10.

Άρθρο Θ' - Διατάξεις φοιτητικής μέριμνας και άσκησης

Οι υποψήφιοι διδάκτορες που δεν έχουν υγειονομική κάλυψη δικαιούνται υγειονομικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, όπως ισχύει και για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), καθώς και για τους προπτυχιακούς φοιτητές.

Οι υποψήφιοι διδάκτορες κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής μπορούν να συμμετέχουν σε πρόγραμμα πρακτικής άσκησης.

Οι κείμενες διατάξεις περί χορήγησης φοιτητικών δανείων ισχύουν και για τους υποψήφιους διδάκτορες.

Άρθρο Ι' - Είδος και Τύπος Διδακτορικού Διπλώματος

Ο τίτλος του Διδακτορικού Διπλώματος είναι δημόσιο έγγραφο, απονέμεται στο αντικείμενο του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο οποίο διεξάγεται το σχετικό πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών. (Διδακτορικό Δίπλωμα στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές) (PhD in International and European Studies).

Τον τύπο του διδακτορικού διπλώματος ορίζει με απόφασή της η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Το Διδακτορικό Δίπλωμα υπογράφεται από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου, τον Πρόεδρο του Τμήματος και τον Προϊστάμενο της Γραμματείας του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Σε κάθε περίπτωση, στο Διδακτορικό Δίπλωμα αναγράφονται τα στοιχεία που ορίζονται από το άρθρο 17 του ΠΔ 380/99.

Άρθρο ΙΑ' - Διοίκηση και Υποστήριξη των Διδακτορικών Σπουδών

Η διοικητική υποστήριξη των Διδακτορικών Σπουδών γίνεται από τη γραμματεία του Τμήματος ΔΕΣ.

Άρθρο ΙΒ΄ - Αξιολόγηση Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

Το ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διδακτορικού Διπλώματος θα θεσπίσει διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης. Ένα από τα κριτήρια της αξιολόγησης αυτής είναι ο αριθμός των δημοσιεύσεων που προέκυψαν από διδακτορικές διατριβές που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών και οι αναφορές σε αυτές σε μελέτες, ή εγχειρίδια άλλων ερευνητών και επιστημόνων.

Άρθρο ΙΓ΄ - Εφαρμογή του κανονισμού

Μετά την έγκρισή του από τη Σύγκλητο ο παρών κανονισμός τίθεται αμέσως σε ισχύ και γνωστοποιείται με τη διανομή του σε μορφή φυλλαδίου και μέσω της ιστοσελίδας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος σε όλους τους ενδιαφερομένους, παρόντες και μέλλοντες. Ο παρών κανονισμός έχει ισχύ και για τους ήδη υποψηφίους διδάκτορες του προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΕΡΙ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ /ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Η ερευνητική πρόταση πρέπει να είναι αντίστοιχη σε μέγεθος μιας ερευνητικής εργασίας (τουλάχιστον 20 σελίδες) και επαρκώς τεκμηριωμένη. Πρώτα απ' όλα πρέπει να ξεκαθαρίσει ποια είναι η βασική της αποστολή. Σύμφωνα με τον Stephen Van Evera¹, στην εργασία του οποίου βασίζεται το παρόν υπόμνημα, οι διατριβές στην πολιτική επιστήμη μπορεί να φέρουν σε πέρας μια ή περισσότερες από τις πιο κάτω αποστολές:

1. Διατριβή πρότασης θεωρίας

Αυτή η μορφή διατριβής συμβάλει στη διατύπωση νέων υποθέσεων, μέσω επαγωγικής επιχειρηματολογίας (deduction).

2. Διατριβή ελέγχου θεωρίας

Η διατριβή ελέγχου θεωρίας, που είναι η πιο δημοφιλής μορφή διατριβής, χρησιμοποιεί εμπειρικά στοιχεία προκειμένου να αξιολογήσει (evaluation) υπάρχουσες θεωρίες. Τα εμπειρικά στοιχεία που χρησιμοποιεί για την αξιολόγηση της θεωρίας μπορεί να έχουν την μορφή περιπτώσιολογικής έρευνας (case study), ή την μορφή αναλύσεων μεγάλου δείγματος (large-*n* analysis) ή συνδυασμός των ανωτέρω.

3. Διατριβή αποτίμησης βιβλιογραφίας

Μία διατριβή αυτού του τύπου καταγράφει, συνοψίζει και αποτιμά την υπάρχουσα θεωρητική και εμπειρική βιβλιογραφία που αφορά ένα συγκεκριμένο θέμα. Θέτει το ερώτημα αν οι υπάρχουσες θεωρίες είναι αξιόπιστες και αν οι υπάρχουσες εμπειρικές δοκιμασίες είναι πειστικές και ολοκληρωμένες.

4. Διατριβή εφαρμογής θεωρίας

Διατριβές που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία μπορεί να έχουν τις εξής μορφές:

A) Διατριβή αποτίμησης πολιτικής ή πρόταση πολιτικής (policy-evaluative και policy-prescriptive), που αποτιμά υπάρχουσες ή προτεινόμενες προτάσεις πολιτικής (π.χ. θεωρητικό υπόβαθρο, εμπειρική αξιολόγηση, αξιολόγηση επιτυχίας). Τέτοιου είδους διατριβές ενθαρρύνονται περισσότερο σε σχολές Δημόσιας Διοίκησης και λιγότερο σε τμήματα όπως των « Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών».

B) Διατριβή ιστορικής ερμηνείας, που χρησιμοποιεί μία θεωρία προκειμένου να ερμηνεύσει ιστορικές περιπτώσεις (π.χ. αίτια, συνέπειες).

Γ) Διατριβή ιστορικής αποτίμησης που συνήθως αποτιμά και αξιολογεί τις πραγματικές και θεωρητικές πεποιθήσεις αυτών που έλαβαν αποφάσεις και αποτιμά τις συνέπειες πολιτικών που υιοθετήθηκαν.

Δ) Διατριβή πρόβλεψης που εφαρμόζει θεωρίες με σκοπό να εξαγάγει συμπεράσματα για το μέλλον (π.χ. ανάλυση μελλοντικών τάσεων, πρόβλεψη

---

¹ Το πιο πάνω κείμενο βασίζεται στο Stephen Van Evera Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Πολιτικής Επιστήμης, (Αθήνα, Ποιότητα, 2001). Στο στάδιο αυτό οι φοιτητές καλούνται να συμβουλευτούν αυτό το βιβλίο καθώς και οποιοδήποτε άλλο βιβλίο μεθοδολογίας νομίζουν ότι θα τους βοηθήσει να συντάξουν μια εμπειριστατωμένη πρόταση.

μελλοντικών εξελίξεων). Τέτοιου είδους διατριβές θεωρούνται εξαιρετικά ριψοκίνδυνες για τους φοιτητές και ως εκ τούτου, είναι εξαιρετικά σπάνιες.

Τέλος υπάρχουν και οι καθαρά περιγραφικές διατριβές που όμως συναντώνται συχνότερα σε ακαδημαϊκά τμήματα με αντικείμενο την ιστορία. Στο τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών τέτοιες διατριβές συνήθως δεν γίνονται δεκτές.

Μια πρόταση για την εκπόνηση διατριβής πρέπει να συνοψίζει τα ζητήματα/ερωτήματα στα οποία θα δώσει απαντήσεις η διατριβή και να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο τα τεθέντα ερωτήματα θα απαντηθούν. Πρέπει επίσης να εξηγήσει: α) γιατί τα ζητήματα αυτά είναι σημαντικά για να αξίζει να ερευνηθούν και β) κατά πόσο η ολοκλήρωση της μελέτης είναι πρακτικά εφικτή (π.χ. διαθέσιμα εμπειρικά στοιχεία). Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να είναι ξεκάθαρο μέσα από την πρότασή σας:

- 1) Το ζήτημα με το οποίο ασχολείστε και το ερώτημα που θα απαντήσετε. Κάθε καλή διατριβή θέτει ένα σημαντικό ερώτημα. Η απάντηση πρέπει να σχετίζεται με αληθινά προβλήματα που απαντώνται στον πραγματικό κόσμο
- 2) Γιατί προκύπτει αυτό το θέμα; Από ποιες ακαδημαϊκές ή πολιτικές συζητήσεις ή από ποια πραγματικά γεγονότα. Γιατί το θέμα είναι σημαντικό; Πως προέκυψε το ζήτημα που θέλετε να εξετάσετε στη διατριβή σας;
- 3) Τι έχει γραφτεί στη βιβλιογραφία για το ζήτημα αυτό. Περιγράψατε και αξιολογήσατε την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Δείξτε ότι την κατέχετε (π.χ. γνωρίζετε την κυρίαρχη άποψη, τις λιγότερο διαδεδομένες απόψεις, τις ακαδημαϊκές διαμάχες κλπ.). Δώστε μας να καταλάβουμε ότι γνωρίζετε την ιστορική εξέλιξη της βιβλιογραφίας που αφορά το θέμα σας και το πως η δική σας πρόταση εντάσσεται μέσα στο υπάρχον βιβλιογραφικό πλαίσιο.
- 4) Προς ποιες κατευθύνσεις κινείται η βασική σας επιχειρηματολογία; Ποιες υποθέσεις εργασίας θα διερευνήσετε; Από που αντλούνται οι υποθέσεις αυτές;
- 5) Πως θα φθάσετε στις απαντήσεις σας. Αναφερθείτε διεξοδικά στη μεθοδολογία που επιλέγετε, τους λόγους που την επιλέγετε και τον τρόπο που θα την χρησιμοποιήσετε. Αν διενεργείτε περιπτώσιολογικές έρευνες, προσδιορίστε τις περιπτώσεις που ασχολείστε και εξηγήστε γιατί τις διαλέξατε. Αν αναλύετε βάσεις δεδομένων μεγάλου δείγματος, αναγνωρίστε και περιγράψτε τες. Αν κάνετε συνεντεύξεις ή έρευνα σε άλλο τομέα, εξηγήστε εν συντομία πώς σκοπεύετε να τις φέρετε σε πέρας. Αν κάνετε έρευνα αξιολόγησης, περιγράψτε συνοπτικά τις πηγές της έρευνάς σας. Αν κάνετε έρευνα αρχείων, αναφέρετε ποια αρχεία και ποιες πηγές θα χρησιμοποιήσετε. Αν χρησιμοποιείτε άλλες πηγές, όπως, για παράδειγμα, δημοσιεύματα του Τύπου, κάντε το σαφές. Αν η προσέγγισή σας είναι σε μεγάλο βαθμό επαγωγική, εξηγήστε το. Αν υπάρχουν μέθοδοι που πιθανόν οι αναγνώστες να περιμένουν πως θα τις χρησιμοποιήσετε, τις οποίες όμως για κάποιους λόγους δεν χρησιμοποιείτε, θα πρέπει να το σημειώσετε και να εξηγήσετε εν συντομία για ποιο λόγο πήρατε αυτή την απόφαση.

